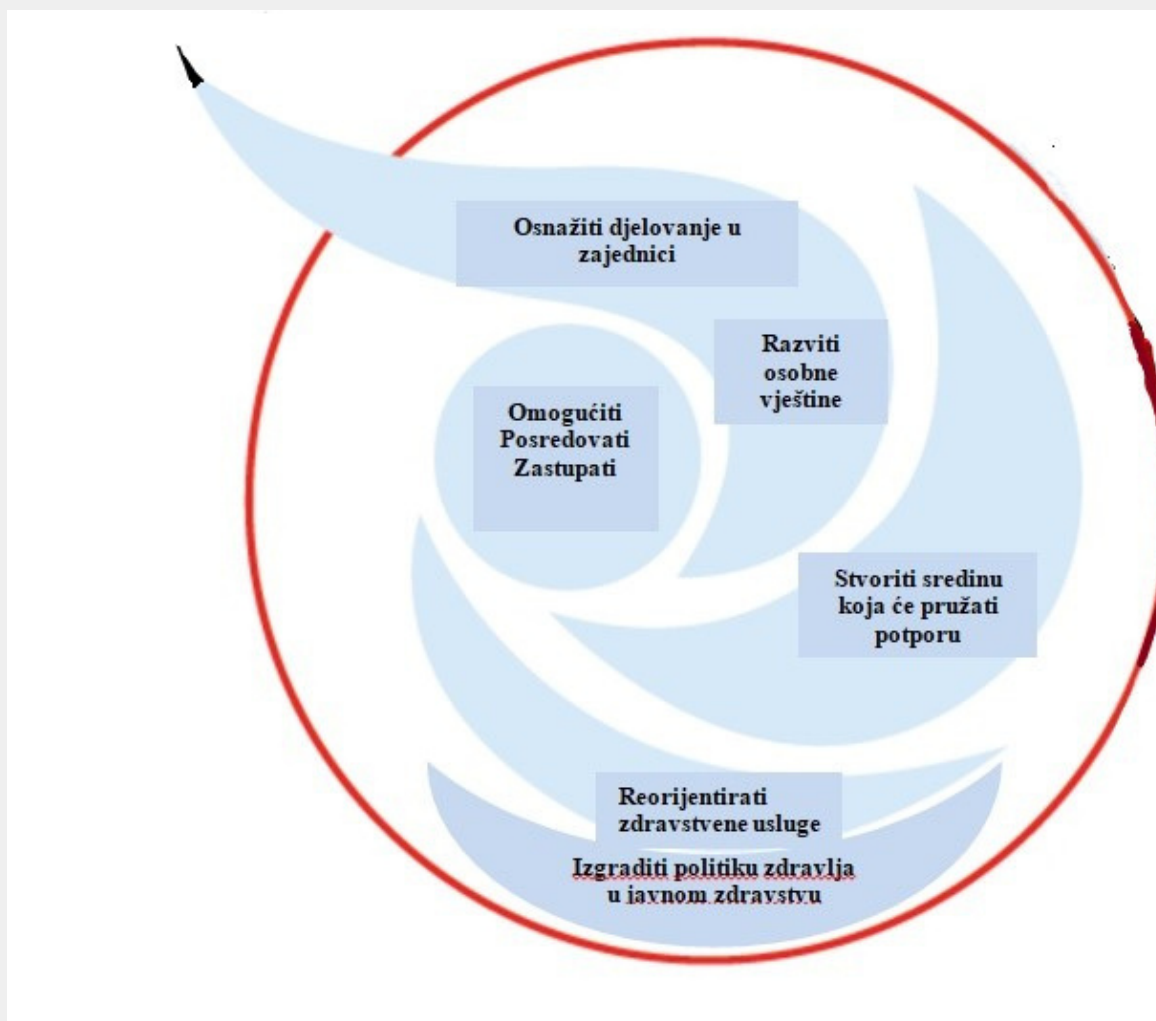




World Health
Organization

POVELJA IZ OTAVE O
PROMOCIJI ZDRAVLJA

1986



„Ljudi stvaraju zdravlje i uživaju u njemu unutar sredine u kojoj svakodnevno žive; tamo gdje uče, rade, igraju se i vole. Zdravlje se stvara tako što ljudi brinu o sebi i drugima i tako što mogu odlučivati i imati pod kontrolom svoje životne okolnosti, i tako što vode računa da društvo u kojem žive stvara uslove u kojem svi njegovi članovi mogu biti zdravi.“

Promocija zdravlja

Promocija zdravlja predstavlja proces koji će omogućiti ljudima da poboljšaju svoje zdravlje, te povećaju kontrolu nad njim. Kako bi postigao stanje cjelokupnog fizičkog, mentalnog i društvenog blagostanja, pojedinac ili skupina moraju biti u stanju identificirati i realizirati svoje aspiracije, zadovoljiti potrebe i promijeniti ili se nositi sa okolinom. Na zdravlje se, prema tomu, gleda kao na resurs svakodnevnoga života, a ne kao na cilj življenja. Zdravlje je pozitivan koncept koji naglašava socijalne i osobne resurse, kao i fizičke kapacitete. Stoga promocija zdravlja nije samo odgovornost zdravstvenog sektora, već se ona proteže preko zdravog načina života do blagostanja.

Preduslovi za zdravlje

Osnovni uslovi i resursi za zdravlje su mir, krov nad glavom, obrazovanje, hrana, plata, stabilan eko-sistem, održivi resursi, društvena pravda i jednakost. Poboljšanje zdravlja iziskuje sigurno utemeljenje u ovim osnovnim preduslovima.

Zastupati

Dobro zdravlje je glavni resurs za društveni, ekonomski i osobni razvoj i bitna je dimenzija kvalitete života. Politički, ekonomski, društveni, kulturni, bihevioristički, biološki, te faktori sredine mogu ići u prilog zdravlju, ali mu i naškoditi. Djelovanje vezano za promociju zdravlja ima za cilj da ove uslove učini povoljnima kroz zastupanje zdravlja.

Omogućiti

Promocija zdravlja se usredotočuje na postizanje jednakosti u zdravlju. Djelovanje vezano za promociju zdravlja ima za cilj reduciranje razlika u trenutnom statusu zdravstvenog stanja i obezbjeđivanje jednakih mogućnosti i resursa kako bi se omogućilo svim ljudima da dostignu maksimum svog zdravstvenog potencijala. To uključuje sigurnu osnovicu u sredini koja bi pružala potporu, pristup informacijama, posjedovanje vještina življenja i mogućnosti vršenja zdravog odabira. Ljudi ne mogu dostići maksimum svog zdravstvenog potencijala ukoliko ne mogu preuzeti kontrolu nad onim stvarima koje kontroliraju njihovo zdravlje. Ovo se mora primijeniti jednako i na žene i na muškarce.

Posredovati

Preduslovi i mogućnosti za zdravlje se ne mogu obezbijediti samo od strane zdravstvenog sektora. Štaviše, promocija zdravlja iziskuje koordinirano djelovanje svih uključenih strana: vlada, zdravstvenog i drugih ekonomskih i društvenih sektora, nevladinih i volonterskih udruženja, lokalnih vlasti, industrije, te medija. Ljudi iz svih struka su angažirani kao pojedinci, porodice i zajednice. Profesionalne i društvene skupine, te zdravstveno osoblje imaju glavnu zadaću u posredovanju između različitih interesa u društvu u promociji zdravlja.

Strategije i programi zdravstvene promocije bi se trebali prilagoditi lokalnim potrebama i sposobnostima pojedinačnih zemalja i regiona, te uzeti u obzir različite društvene, kulturne i ekonomske sisteme.

PODRUČJA ZA PRIORITETNO DJELOVANJE

Prioritetna akcijska područja promocije zdravlja identificirana u Ottawskoj povelji su:

Izgraditi zdravu javnu politiku

Politika promocije zdravlja kombinuje različite, ali komplementarne pristupe, uključujući zakonodavstvo, fiskalne mjere, oporezivanje i organizacijske promjene. Politika promocije zdravlja zahtijeva identifikaciju prepreka za usvajanje zdravih javnih politika u nezdravstvenim sektorima i razvoj načina za njihovo uklanjanje.

Stvoriti okolinu koja podržava zdravlje

Zaštita prirodnog i izgrađenog okoliša i očuvanje prirodnih resursa moraju biti obuhvaćeni u svakoj strategiji promocije zdravlja.

Ojačati akcije zajednice

Razvoj zajednice oslanja se na postojeće ljudske i materijalne resurse kako bi se poboljšala samopomoć i socijalna podrška, te razvili fleksibilni sistemi za jačanje učešća javnosti u zdravstvenim pitanjima i njihove usmjeravanje. To zahtijeva potpuni i stalan pristup informacijama i mogućnostima učenja za zdravlje, kao i finansijsku podršku.

Razviti lične vještine

Osposobljavanje ljudi za učenje (tokom cijelog života) kako bi se pripremili za sve njegove faze i za suočavanje s hroničnim bolestima i ozljedama je ključno. To se mora omogućiti u školama, kod kuće, na poslu i u zajednici.

Preusmjeriti zdravstvene usluge

Uloga zdravstvenog sektora mora se sve više kretati u smjeru promocije zdravlja, izvan njegove odgovornosti za pružanje kliničkih i kurativnih usluga. Preusmjeravanje zdravstvenih usluga također zahtijeva veći fokus na zdravstvenim istraživanjima, kao i promjene u stručnom obrazovanju i osposobljavanju.

Kretanje u budućnost

Briga, holizam i ekologija suštinska su pitanja u razvoju strategija za promociju zdravlja. Vodeći princip trebao bi biti da žene i muškarci treba da postanu ravnopravni partneri u svakoj fazi planiranja, provođenja i evaluacije aktivnosti promocije zdravlja.

POSVEĆENOST PROMOCIJI ZDRAVLJA

Učesnici ove konferencije obećavaju da će:

- izaći na poprište društvene politike zdravlja te da će zagovarati jasnu politiku lojalnosti zdravlju i jednakosti u svim sektorima
- djelovati protiv pritiska da se stvaraju štetni proizvodi, iscrpljuju prirodna bogatstva, stvaraju nezdravi životni uslovi i sredine, kao i loša prehrana; te da će usmjeriti pažnju na javnozdravstvena pitanja, kao što su zagađenje okoline, rizici na poslu, stanovanje i naseljavanje
- reagovati na jaz u zdravlju unutar i između društava te se boriti protiv nejednakosti u zdravlju, koja je plod pravila i prakse u tim društvima
- prihvatiti čovjeka (društvo) kao glavni izvor zdravlja; da će mu pomagati i osposobljavati ga finansijski i na druge načine kako bi mogao održavati sebe, svoju porodicu i prijatelje zdravima, te da će prihvatiti odlučujući glas zajednice u pitanjima vlastitog zdravlja, životnih uslova i blagostanja
- preusmjeriti zdravstvene usluge i njihova sredstva ka promociji zdravlja; da će dijeliti moć s drugim sektorima, drugim disciplinama i, što je najvažnije, sa samim ljudima
- prepoznati zdravlje i njegovo očuvanje kao najveću društvenu investiciju i izazov; te da će se brinuti za sveukupna ekološka pitanja našeg načina života

Konferencija poziva sve zainteresovane da se udruže u snažan savez za javno zdravlje.

Poziv na međunarodnu akciju

Konferencija poziva Svjetsku zdravstvenu organizaciju i druge međunarodne organizacije da se zalažu za promociju zdravlja na svim odgovarajućim forumima i da podrže zemlje u postavljanju strategija i programa za promociju zdravlja.

Konferencija je čvrsto uvjerenjena da ako ljudi u svim sferama života, nevladine i dobrovoljne organizacije, vlade, Svjetska zdravstvena organizacija i sva druga relevantna tijela udruže snage u uvođenju strategija za promociju zdravlja, u skladu s moralnim i društvenim vrijednostima koje čine temelj ove POVELJE, zdravlje za sve do 2000. godine postaće stvarnost.
